

การเขียนบทความวิจัย การวิจัยเพื่อสังคม

HOW TO WRITE AN ARTICLE FOR SOCIALLY ENGAGED RESEARCH

เพชรรัตน์ วิริยะสีบพงศ์

Petcharut Viriyasuebphong

คณะกรรมการจัดการและการท่องเที่ยว มหาวิทยาลัยบูรพา

Faculty of Management and Tourism, Burapha University

บทคัดย่อ

แนวทางการเขียนบทความวิจัยเพื่อสังคม ตามหลักเกณฑ์ ก.พ.อ. ฉบับที่ 9 พ.ศ. 2556 เพื่อขอตำแหน่งทางวิชาการ ด้วยกรอบการวิเคราะห์เนื้อหา 7 ขั้นตอน ประกอบด้วย 1) สภาพการณ์ก่อนการเปลี่ยนแปลง 2) การมีส่วนร่วม และการยอมรับของสังคมเป้าหมาย 3) กระบวนการที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงที่ดี 4) ความรู้ ความเชี่ยวชาญที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลง 5) การคาดการณ์ผลที่ตามมา 6) การประเมินผล และ 7) การเปลี่ยนแปลงอย่างยั่งยืน

คำสำคัญ: การเขียนบทความวิจัย การวิจัยเพื่อสังคม

Abstract

The guidelines for writing an article for socially engaged research according to commission on higher education (COHE) no. 9 in 2013 for requiring an academic position. There are seven steps for frame analysis: 1) Situation analysis 2) Participation / Collaborative 3) Action / Activities design 4) Knowledge 5) Output / Outcomes / Impact 6) Evaluation analysis and 7) Change sustainability

Keywords: Writing the Research Article, Socially Engaged Research

บทนำ

การเขียนบทความ เป็นการนำเสนอผลงานทางวิชาการที่ได้จากการศึกษา ค้นคว้า ทดลอง ข้อค้นพบ ข้อเท็จจริง ที่เป็นองค์ความรู้ที่ผู้เขียนดำเนินการอย่างเป็นระบบตามขั้นตอนด้วยกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ มีความยาวไม่มาก มักประกอบด้วยส่วนนำ ส่วนเนื้อหา และส่วนท้าย

บทความวิชาการ ส่วนนำหรือบทนำจะเป็นการแสดงผลหรือที่มาของประเด็นที่ต้องการอธิบาย หรือวิเคราะห์ ส่วนเนื้อหาเป็นกระบวนการอธิบาย หรือวิเคราะห์ ด้วยการนำความรู้จากแหล่งต่างๆ มาประมวลร้อยเรียงเพื่อวิเคราะห์อย่างเป็นระบบ ส่วนท้ายหรือบทสรุป ผู้เขียนจะแสดงทัศนะทางวิชาการของตนไว้อย่างชัดเจน

ส่วนบทความวิจัย จะเป็นการเขียนสรุปงานวิจัย มักนำเสนอตามขั้นตอนของระเบียบวิธีวิจัย ส่วนนำจะเป็นความสำคัญของปัญหาวิจัย วัตถุประสงค์ คำถามการวิจัย สมมติฐาน ส่วนเนื้อหาเป็นการทบทวนวรรณกรรม กรอบแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง ระเบียบวิธีวิทยาการวิจัย การวิเคราะห์ข้อมูล ส่วนท้ายเป็นการสรุปผลการวิจัย การอภิปรายผล ข้อเสนอแนะหรือการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์ด้านใดบ้าง (นภลัย สุวรรณธาดา, ธิดา โมสิกรัตน์ และสุมาลี สังข์ศรี, 2553) การเขียนบทความวิจัย เป็นการสรุปผลงานวิจัยที่ได้ทำจนแล้วเสร็จ เพื่อเผยแพร่ความก้าวหน้าขององค์ความรู้ที่ได้รับการพัฒนา

การทำวิจัยหรือการทำงานเชิงวิชาการที่มุ่งพัฒนาให้เกิดองค์ความรู้ใหม่ไม่ใช่เรื่องง่าย ต้องใช้ทั้งเวลาและความเพียร ผู้ทำเสร็จสิ้นกระบวนการด้วยการเผยแพร่สู่สาธารณะ แต่หากไม่มีใครสามารถเข้าใจและนำไปใช้ประโยชน์ได้ องค์ความรู้นั้นก็เปรียบเหมือนไร้ซึ่งชีวิต เพราะไม่สามารถถูกนำไปใช้ประโยชน์ได้ ในที่สุดจะถูกเลือนหายไป นับเป็นการลงทุนสร้างองค์ความรู้ที่สูญเปล่า สิ้นเปลืองทรัพยากร เพราะประโยชน์ของงานวิชาการที่พัฒนาไม่ได้ถูกหยิบมาใช้ต่อ เพื่อตอบโจทย์สังคม หรือสร้างประโยชน์สุขให้กับสังคมได้อย่างเป็นรูปธรรม จากช่องว่างดังกล่าว การวิจัยรับใช้สังคมจะเป็นการ

เติมเต็ม ปิดโจทย์ที่เกิดขึ้น

ด้วยการทำวิจัยเพื่อสังคมโดยยึดการนำผลงานวิจัยไปใช้ประโยชน์เบื้องต้นของการพัฒนางานวิจัยคือการร่วมหาสาเหตุ เพื่ออธิบายข้อค้นพบ “How” ด้วยการสร้างสรรค์กิจกรรมให้เกิดการมีส่วนร่วม เป็นการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ระหว่างผู้วิจัยและกลุ่มตัวอย่าง เมื่อได้ข้อค้นพบ งานวิจัยทั่วไปหยุดแค่นี้ แต่งานวิจัยเพื่อสังคมทำต่อด้วยการเปลี่ยนข้อค้นพบ (output) เป็นคำตอบ (input) โดยการบูรณาการระหว่างสังคมและศาสตร์ที่เกี่ยวข้องมานำร่วมอธิบายสาเหตุว่าเพราะอะไร แล้วลงมือปฏิบัติตามคำตอบ เพื่อตรวจสอบยืนยันศาสตร์ที่ผู้วิจัยเชี่ยวชาญ “Why” (สุธีระ ประเสริฐสรรพ, 2548) สู่การพัฒนาองค์ความรู้ใหม่อย่างยั่งยืนและจับต้องได้ การทำงานวิจัยเพื่อสังคม จึงจะถือเป็นการทำหน้าที่ทางวิชาการอย่างมีสำนึกร่วม ผ่านการมีส่วนร่วมด้วยวิธีการแบ่งปันการ “ให้” อย่างสร้างสรรค์ เติมเต็มอีกฝ่ายทำหน้าที่ได้อย่างสมบูรณ์ มีเป้าหมายร่วมกัน ทั้งผู้วิจัยและกลุ่มตัวอย่าง คือ เพื่อประโยชน์สุขของส่วนรวม

การทำงานวิชาการเพื่อสังคม มีผลพลอยได้หรือรางวัลตอบแทน นอกเหนือจากการได้กระทำหน้าที่นักวิชาการอย่างสมบูรณ์แล้ว คือ สามารถนำผลงานขอตำแหน่งทางวิชาการได้ แต่ทั้งนี้ไม่นับรวมงานที่แสงกำไรและได้รับผลตอบแทนส่วนบุคคลในเชิงธุรกิจ ประกาศคณะกรรมการข้าราชการพลเรือนในสถาบันอุดมศึกษา (ก.พ.อ.) ฉบับที่ 9 พ.ศ. 2556 เรื่องหลักเกณฑ์และวิธีการพิจารณาแต่งตั้งบุคคลให้ดำรงตำแหน่งผู้ช่วยศาสตราจารย์ รองศาสตราจารย์ และศาสตราจารย์ ข้อ 5.1.3 ผลงานวิชาการ ประกอบด้วยผลงาน “ข้อ (2) ผลงานวิชาการรับใช้สังคม ซึ่งมีคุณภาพดี โดยผลงานนั้นเป็นส่วนหนึ่งของการปฏิบัติหน้าที่ตามภาระงาน ซึ่งสถาบันอุดมศึกษาหรือคณะวิชาให้ความเห็นชอบ และได้รับการเผยแพร่ตามเกณฑ์ที่ ก.พ.อ. กำหนด รวมทั้งได้รับการรับรองการใช้ประโยชน์ต่อสังคม โดยปรากฏผลที่สามารถประเมินได้เป็นรูปธรรมโดยประจำกับต่อสาธารณะ ตามที่กำหนดไว้ในเอกสารแนบท้ายประกาศ ก.พ.อ. นี้”

ผลงานวิชาการรับใช้สังคม จึงเป็นแนวทางอีก

ประเภทหนึ่งที่ยึดเอาผลงานวิจัยหรือผลงานวิชาการ ลักษณะอื่น ที่เริ่มพัฒนาในประเทศไทยอย่างเป็นรูปธรรม ตั้งแต่ พ.ศ. 2553 โดยศาสตราจารย์วิจารณ์ พานิช ได้เสนอแนวคิดการสร้างระบบอุดมศึกษาให้สังคมได้ใช้ประโยชน์จากงานวิชาการอย่างใกล้ชิด ร่วมกับสถาบัน คลังสมอง ที่เป็นหน่วยสนับสนุนการศึกษาปัญหา อุปสรรค ของการทำงานวิชาการเพื่อสังคม ซึ่งมีลักษณะเฉพาะ คือ “เกิดประโยชน์ต่อชุมชนหรือท้องถิ่น ให้ความเชี่ยวชาญ ในสาขาวิชาอย่างน้อยหนึ่งสาขา ประเมินได้เป็นรูปธรรม และประจักษ์ต่อสาธารณะ” ดังนั้น การสร้างผลงาน วิชาการรับใช้สังคมจึงต้องกำหนดนิยาม รูปแบบ และ ลักษณะการเผยแพร่อย่างชัดเจน ซึ่งจุดเด่นของผลงาน วิจัยรับใช้สังคมที่เป็นข้อแตกต่างจากผลงานวิชาการ อื่นๆ คือ ขั้นตอนการวิเคราะห์เนื้อหา มีการวิเคราะห์ เนื้อหาแบ่งเป็น 7 ขั้นตอนตามเกณฑ์ ก.พ.อ. นำเสนอ ตามลำดับดังต่อไปนี้ (ปิยะวัติ บุญ-หลง, บวร ปภัสราทร และกาญจนา แก้วเทพ, 2558)

ขั้นตอนที่ 1 สภาพการณ์ก่อนการเปลี่ยนแปลง การวิจัยเพื่อสังคม (Socially Engaged Research) คือ การทำงานร่วมกันระหว่างชุมชนและสถาบัน การศึกษาในท้องถิ่นนั้น ซึ่งการวิจัยเพื่อสังคมจะสะท้อน ให้เห็นถึงค่านิยมหลักและภารกิจของสถาบันการศึกษา ในพื้นที่ ที่มีต่อชุมชนผ่านการมีส่วนร่วม โดยเน้นการ ป้อนข้อมูลเพื่อให้เกิดการแลกเปลี่ยนความรู้ระหว่างกัน อันจะนำมาซึ่งผลประโยชน์ของชุมชนเป็นที่ตั้ง ดังนั้น ประเด็นที่กำหนดไว้จึงต้องมาจากโจทย์ของชุมชน เพื่อให้ เกิดผลผลิต ผลลัพธ์ และผลกระทบอันพึงปรารถนา บนฐานทรัพยากรของชุมชน โดยยึดความรู้หลัก 4 ประการ คือ ช่วงวัย (generation) รูปแบบการนำไปใช้ (application) การเผยแพร่ (dissemination) และการเก็บรักษา (preservation) (Fitzgerald, 2006)

เมื่อโจทย์ของการวิจัยเพื่อสังคม เป็นความต้องการ ช่วยเหลือหรือแก้ปัญหา เพื่อตอบแทนคุณชุมชน หรือท้องถิ่นของนักวิชาการในสถาบันการศึกษาในพื้นที่ โจทย์วิจัยจึงต้องเป็นโจทย์ชุมชน โดยนักวิจัยควรเริ่มจาก

ปัญหาของชุมชนที่ต้องมาพร้อมกับการมีส่วนร่วมในการ ถกประเด็นปัญหา หรือหารือ วิเคราะห์หาสาเหตุของ ปัญหาร่วมกัน หลังจากนั้นนักวิจัยต้องผนวกระหว่าง สถานการณ์และวิชาการ เพื่อให้ได้โจทย์เชิงสังคม ที่เป็น ปัญหาแท้จริงของชุมชนและอธิบายได้ด้วยเชิงวิชาการ อย่างไรก็ตาม โจทย์ชุมชนต้องกำหนดที่เป็นปัญหาเฉพาะ ของชุมชน เป็นงานวิจัยโดยชุมชน ของชุมชน และเพื่อ ชุมชน โดยเน้นชุมชนเป็นศูนย์กลาง ประโยชน์ชาวบ้าน มาก่อนประโยชน์นักวิจัย ดังนั้น การวิจัยเพื่อสังคมจึง ไม่ควรเป็นโจทย์ทั่วไป แต่ควรเป็นโจทย์ที่สามารถแก้ ปัญหาของชุมชนและเจ้าของโจทย์ได้ร่วมแก้ปัญหาจริง อย่างมีส่วนร่วม (กาญจนา ทองทั่ว, 2552)

นอกจากนี้ การนำแนวคิด ทฤษฎี เป็นเรื่องสำคัญ อย่างยิ่ง ซึ่งนักวิจัยจะต้องเป็นผู้เชี่ยวชาญเชิงวิชาการ ศาสตร์นั้น สำหรับนำมาแก้ปัญหาชุมชนอย่างเป็น พันธมิตรร่วมกัน ให้สามารถนำไปสู่การเปลี่ยนแปลง อย่างมีนวัตกรรม สร้างสรรค์ และยั่งยืน จึงกล่าวได้ว่า การวิจัยเพื่อสังคมที่เป็นการทำงานร่วมกันระหว่างสถาบัน และชุมชนอย่างมีส่วนร่วม เป็นการเสริมสร้างค่านิยม ประชาธิปไตยและการมีความรับผิดชอบต่อชุมชน ร่วมกัน (Fitzgerald, 2006) ระหว่างภูมิปัญญาดั้งเดิม กับวิชาการที่เป็นความรู้ปัจจุบัน สู่การสร้างองค์ความรู้ใหม่ ผ่านการวิจัยร่วมกัน สิ่งสำคัญคือ ผลงานวิจัยสามารถ นำมาแก้ปัญหาชุมชนได้จริง (สุธีระ ประเสริฐสรรพ, 2548)

โจทย์วิจัยจากชุมชน หลักการของการตั้งโจทย์ การวิจัยเพื่อสังคม คือ กำหนดประเด็นปัญหา สงสัย เรื่องเกี่ยวกับอะไร นำสิ่งที่สงสัยไปทบทวนวรรณกรรม ผ่านเวทีชาวบ้านทบทวน หาบทสรุป เหลา หรือเกลาโจทย์ ให้แหลมคม โดยเน้นโจทย์ที่ควรเกิดความเปลี่ยนแปลง หลังจากจบการวิจัย และควรทราบว่าจะชุมชนต้องการ เปลี่ยนแปลงแบบไหน ทิศทางใด หรือสร้างตัวชี้วัดล่วงหน้า สำหรับเป็นเกณฑ์ประเมินวิจัยเพื่อสังคมตอนเสร็จสิ้น กระบวนการ

อย่างไรก็ตาม เมื่อเกิดเวทีเสวนา หรือการมีส่วนร่วม ในการแสดงความคิดเห็นร่วมกัน ย่อมเกิดโจทย์ซับซ้อน

มากมายหลากหลายโจทย์ ผู้วิจัยควรเลือกหยิบประเด็นที่เหมาะสมตามความต้องการของกลุ่มหรือยึดประโยชน์สุขปลายทาง เพื่อลำดับความสำคัญว่า ควรเริ่มที่โจทย์ใดก่อน หลัง และเขียนขอบเขตการวิจัยอย่างครอบคลุมและชัดเจนสำหรับโจทย์วิจัยที่เลือกแล้ว

ขั้นตอนที่ 2 การมีส่วนร่วม และการยอมรับของสังคมเป้าหมาย

การมีส่วนร่วม (collaborative) การวิจัยเพื่อสังคมเน้นกระบวนการสร้างความเข้าใจร่วมกันระหว่างเจ้าของพื้นที่หรือเจ้าของปัญหา ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียจากโจทย์วิจัยและผู้วิจัย ร่วมถกประเด็นเพื่อบทสรุป โจทย์วิจัยที่แหลมคม เกิดประโยชน์อย่างคุ้มค่าและยั่งยืน โดยผู้วิจัยจะเป็นผู้ออกแบบกิจกรรมเสริมให้เกิดการมีส่วนร่วม เช่น การประชุมกลุ่ม การจัดเวทีเสวนา จัดทำแผนที่ร่วมกัน ส่วนใหญ่การวิจัยเพื่อสังคมจะนำการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (PAR = Participatory Action Research) ซึ่งเป็นการบูรณาการระหว่างการวิจัยแบบมีส่วนร่วม (Participatory Research) การวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research) และการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) เป็นแนวทางสร้างการมีส่วนร่วมเพื่อตอบโจทย์วิจัย ให้ได้มาซึ่งองค์ความรู้ใหม่ สำหรับการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในชุมชน ผู้วิจัยจะคัดเลือกชาวบ้านบางส่วนร่วมเป็นนักวิจัย เพื่อเรียนรู้จากประสบการณ์โดยอาศัยการมีส่วนร่วมจากกิจกรรม อันจะนำไปสู่การสร้างองค์ความรู้ ผ่านหลักความเป็นประชาธิปไตย ให้สามารถพึ่งตนเองและเกิดความยั่งยืน (เอนก ชิตเกษร และพรพรรณ ชัยปิณฑะ, ม.ป.ป.)

ขั้นตอนที่ 3 กระบวนการที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงที่ดี

กิจกรรมเสริม (Action/Activities design) กลุ่มผู้วิจัยและชาวบ้านจะมีส่วนร่วมด้วยการจัดกิจกรรมเสริมตามความจำเป็น กิจกรรมเสริมที่ดีควรอยู่บนฐานข้อมูล แนวคิด ที่จะก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลง (change) เริ่มจากร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ ร่วมทำ ร่วมตรวจสอบ

ผ่านการรับรองคุณภาพจาก TCI (กลุ่มที่ 1) สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

และร่วมรับประโยชน์ที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลง อันเป็นพลังของนักวิจัยวิชาการที่ยึดความรู้ปัจจุบัน ที่อธิบายได้ด้วยแนวคิด ทฤษฎีที่ตนเชี่ยวชาญ และนักวิจัยพื้นที่ที่เป็นเจ้าของภูมิปัญญา วัฒนธรรมท้องถิ่นให้สามารถอธิบายการเปลี่ยนผ่านบริบท ได้ควบคู่กันอย่างสมดุล ด้วยกระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันผ่านกิจกรรมเสริม ซึ่งในยุคดิจิทัลอาจนำสื่อเข้ามาช่วยในการถ่ายทอดความรู้ หรือเสริมกิจกรรมเพื่อสร้างสรรค์ทางปัญญาให้เกิดความเข้าใจร่วมกันอย่างรวดเร็วได้ (กอบเกียรติ สระอุบล และพัลลภ พิริยะสุวงศ์, 2557)

สรุปได้ว่าการออกแบบกิจกรรมเสริมสำหรับกรวิจัยเพื่อสังคมเป็นการ “วัดตัวก่อน ค่อยตัดเสื้อ” กล่าวคือเป็นการวิจัยบนฐาน research-based action design เป็นการมีส่วนร่วมอย่างลงตัวด้วยกิจกรรมเสริม เพื่อแก้ปัญหาโดยใช้กระบวนการเรียนรู้ (problem-learning process) องค์ความรู้ที่ได้จึงเกิดจากกิจกรรมเสริมร่วมกันระหว่างชาวบ้านหรือนักพัฒนา ซึ่งเป็นนักปฏิบัติผ่านการลองผิดลองถูกให้สามารถอยู่รอดได้จนเกิดความชำนาญ กับนักวิชาการที่เชี่ยวชาญเชิงศาสตร์ (สุธีระ ประเสริฐสุรพร และกาญจนา แก้วเทพ, 2548)

ขั้นตอนที่ 4 ความรู้ ความเชี่ยวชาญที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลง

การทบทวนวรรณกรรม จะช่วยให้เห็นนักวิจัยแสดงความรู้ ความเชี่ยวชาญที่สามารถทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงผ่านโจทย์ชุมชนที่ได้จากเวทีการเสวนา ดังนั้น การทบทวนวรรณกรรมตลอดเวลาจะนำมาซึ่งความรู้ที่ใช้กับงานวิจัย เพื่อสังคม ต้องกระทำทั้งก่อน ระหว่าง หลัง

ก่อน คือ ก่อนลงพื้นที่ควรศึกษาบริบท การจัดเวทีหรือจัดการมีส่วนร่วมผ่านการระดมสมอง เวทีเสวนาหรือการมีส่วนร่วมเข้าใจ พัฒนาโจทย์ร่วมกันระหว่างนักวิจัยและชุมชน โดยนักวิจัยนำหลักเชิงวิชาการมาแตกประเด็นปัญหา ให้สามารถอธิบายเชิงวิชาการ กล่าวคือเมื่อได้รวบรวมความรู้ฝ่ายชุมชนแล้ว นักวิจัยควรนำมาทบทวนและหาแนวทางการอธิบายผ่านแนวคิด ทฤษฎีด้วยศาสตร์ที่เชี่ยวชาญ เพื่อให้เกิดการอธิบายเชิงวิชาการ

ที่มาตรฐานสากลยอมรับ การทบทวนวรรณกรรมชิ้นแรก จึงเป็นแนวทางการคาดการณ์ถึงผลที่จะสามารถเกิดขึ้น หลังจากได้จัดเวทีประชุมชาวบ้าน เพื่อสรุปโจทย์ที่จะก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงเชิงบวก และไม่ก่อให้เกิดผลกระทบเชิงลบต่อชุมชน

ระหว่าง คือ ทบทวนหาความรู้ปัจจุบัน อธิบาย ภูมิปัญญา ระเบียบวิธีวิทยาการวิจัย การออกแบบการวิจัย ประชากร กลุ่มตัวอย่าง การออกแบบกิจกรรมเสริม โดยการออกแบบกิจกรรมเสริมของชุมชน จะกระทำ ภายใต้หลักวิชาการ แนวคิด หรือทฤษฎี ที่ได้จากการ ทบทวนวรรณกรรมและการพัฒนากรอบแนวคิดการวิจัย การออกแบบกิจกรรมซึ่งต้องเป็นกิจกรรมเสริมที่เชื่อมโยง (relationship) ระหว่างชุมชนและนโยบายอย่างมี หลักวิชาการการวิจัยเพื่อสังคม จึงจะเป็นการแสวงหา ความรู้ด้วยกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ (Scientific Method) และมีวิธีการเก็บข้อมูลอย่างชัดเจน กระจำ มีลำดับขั้นตอน เช่น การคิดกิจกรรมเสริมระหว่างทาง เพื่อให้ชาวบ้านทำวิจัยเป็น

การวิจัยเพื่อสังคมเป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ แม้ไม่ จำเป็นต้องมีกรอบแนวคิดการวิจัย แต่ควรมีกรอบเชิง วิชาการไว้เป็นแนวทางการอธิบายปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้น กับสังคม หรือเพื่อยืนยันหรือเสริมความถูกต้องอย่างมี องค์ความรู้ของภูมิปัญญา

หลัง คือ การถอดบทเรียนเชิงวิชาการจากกิจกรรม เสริมที่จัดขึ้น การวัดผลที่ได้ ภายใต้หลักการคือ ให้ความรู้ นำทางสู่เป้าหมาย (กาญจนา แก้วเทพ, 2558) อาจเป็น การคาดการณ์ ประเมินทิศทางการเปลี่ยนแปลงที่เกิด จากผลผลิต ผลลัพธ์ ซึ่งอาจเกิดผลกระทบด้านบวก หรือด้านลบอะไรบางอย่าง เกิดประโยชน์ต่อชุมชนประเภท สร้างความรู้ใหม่ เสริมพลังชุมชน แก้ปัญหาชุมชน หรือ พัฒนานักวิจัย หรือเกิดประโยชน์ต่อวงวิชาการ เช่น สร้างความรู้ใหม่ พัฒนาบัณฑิต หรือพัฒนาสถานศึกษา อย่างไร

การทบทวนวรรณกรรม จึงเป็นการช่วยนำองค์ความรู้ ของแต่ละศาสตร์ในปัจจุบัน เพื่ออธิบายภูมิปัญญาในอดีต หรือความรู้ชุมชนที่สืบทอดมาจากการลงมือทดลองถูก

ผลของงานวิจัยเพื่อสังคมจึงเป็นไปเพื่อยืนยันภูมิปัญญา หรือเสริมความถูกต้องของภูมิปัญญา สรุปได้ว่า การทบทวน วรรณกรรม แนวคิด ทฤษฎี สำหรับงานวิจัยเพื่อสังคม ผู้วิจัยต้องกระทำอย่างเข้มข้น ตลอดเวลาและหลายขั้นตอน มากกว่างานวิจัยทั่วไป ทั้งนี้ เพื่อให้การตอบโจทย์วิจัย มีวิสัยทัศน์ที่จะพัฒนาเพื่อความเปลี่ยนแปลงได้หลาย แนวทางมากขึ้น

ขั้นตอนที่ 5 การคาดการณ์ผลที่ตามมา

การคาดการณ์ผลที่ตามมา เป็นขั้นตอนที่นักวิจัย ต้องแสดงภูมิรู้เชิงศาสตร์ของตนที่เชี่ยวชาญ ประกอบ การอธิบาย โดยนำเสนอเดิมมาเปรียบเทียบให้เห็น การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นต่อชุมชนเชิงพัฒนาต่อวิชาการ เชิงวิชาการ (Quality of Argument) โดยใช้การวิเคราะห์ ด้วยเหตุผล ประกอบการอธิบายอย่างลุ่มลึกเชิงศาสตร์ ที่เชี่ยวชาญ ด้วยแนวคิดทฤษฎีที่นำมาพิสูจน์ เพื่อความ น่าเชื่อถือ เพื่อสนับสนุนข้อโต้แย้งประเด็นต่างๆ ที่เกิดขึ้น 3 ด้านหลัก ประกอบด้วย

การคาดการณ์เกี่ยวกับทุนชุมชน ทุนเศรษฐกิจ ซึ่งไม่ใช่เกี่ยวกับธุรกิจ ทุนวัฒนธรรม ทุนสัญลักษณ์ ซึ่งมีความหมายมีคุณค่าในตนเอง ทุนสังคม เช่น ความสามัคคี ความเป็นเครือญาติ ทุนเหล่านี้มีสภาพในชุมชนเดิมเป็น อย่างไร เกิดการเปลี่ยนแปลงอะไรบ้าง จากการที่ชาวบ้าน ช่วยกันแก้ปัญหาด้วยวิธีการ วิถี ประสบการณ์ ทั้งสำเร็จ และล้มเหลวที่ผ่านมา และเมื่อนักวิจัยเพื่อสังคมลงพื้นที่ ทุนเหล่านี้เกิดการเปลี่ยนแปลงเป็นทรัพยากรได้หรือไม่ อย่างไร เพียงใด ด้วยการอธิบายเชิงศาสตร์ที่นักวิจัย เชี่ยวชาญ

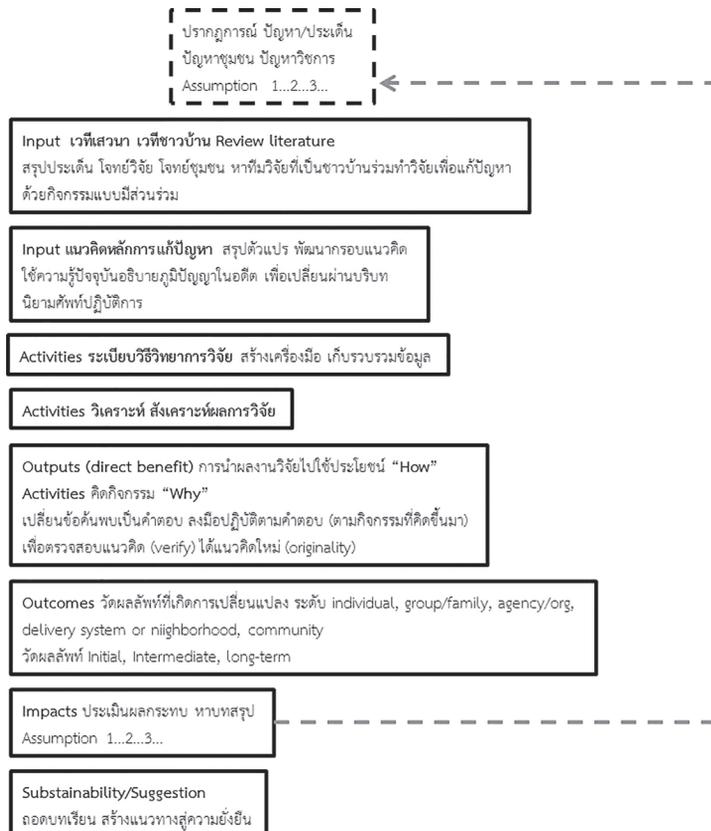
อีกด้านคือ การคาดการณ์ การมีส่วนร่วม โดยเบื้องต้น ด้วยการให้นิยามและมุมมอง แล้วกำหนดแบบเฉพาะ ของการมีส่วนร่วม เช่น การบริหารธุรกิจแบบมีส่วนร่วม หรือการมีส่วนร่วมในกระบวนการวิจัย แล้วสุดท้ายแสดง เป็นชุดความรู้ เกี่ยวกับระดับการมีส่วนร่วม บทบาท แต่ละฝ่าย แต่ละขั้นตอน การปรับรูปแบบการวิจัย จากกระบวนการมีส่วนร่วมได้ผลผลิต (outputs) ผลลัพธ์ (outcomes) ผลกระทบ (impact) อะไร อย่างไรบ้าง

ด้านสุดท้ายที่ต้องนำมาพิจารณาการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น คือ การจัดกิจกรรมหรือการออกแบบกิจกรรมเป็นขั้นตอนที่จะเห็นความลุ่มลึกเชิงวิชาการของผู้วิจัยเพื่อสังคม ด้วยการแฝงหลักวิชาหรือศาสตร์ที่เชี่ยวชาญสนับสนุนการมีส่วนร่วมโดยการออกแบบกิจกรรมอย่างสร้างสรรค์ ให้ชาวบ้านได้มองเห็นประโยชน์เชิงวิชาการต่างมุมเพิ่มขึ้นจากประสบการณ์เดิมที่ใช้แก้ปัญหาอยู่เป็นประจำ เพื่อสร้างสรรค์ประโยชน์สุขร่วมกันด้วยมุมมองที่แตกต่างจากเดิม ดังนั้น การจัดกิจกรรม จึงเป็นการคาดการณ์ผลการเปลี่ยนแปลงบนฐาน research based action design หรือเรียกว่า “การวัดตัวก่อน ค่อยตัดเสื้อ” (กาญจนา แก้วเทพ, 2558)

ขั้นตอนที่ 6 การประเมินผล

การประเมินผลบทความวิจัยเพื่อสังคม มุ่งประเมินผล

3 ด้านหลัก ประกอบด้วย 1) การประเมินและวิเคราะห์ความเปลี่ยนแปลงของสถานการณ์ จากผลผลิต ผลลัพธ์ และผลกระทบของงานวิจัย 2) การประเมินบทบาทความรู้ที่นำมาใช้ จากความรู้เชิงศาสตร์ที่นำมาประกอบการอธิบาย หรือใช้เป็นกรอบแนวคิด หลักวิชาเพื่ออธิบายสถานการณ์ กิจกรรม ปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นหรือที่สร้างการเปลี่ยนแปลงก่อน ระหว่าง หลังการวิจัยเพื่อสังคม และสุดท้าย 3) การประเมินความหลากหลายของวิธีการวิเคราะห์ผลการวิจัย ด้วยวิวิธวิทยาการวิจัยอย่างเหมาะสมเป็นระบบ ระเบียบ ถูกต้องตามหลักการค้นหาความรู้ ด้วยกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ที่ได้รับการยอมรับเชิงวิชาการ ซึ่งการประเมินแต่ละด้านที่กล่าวมา จะอยู่ภายใต้กรอบการเขียนงานวิจัยเพื่อสังคม (กาญจนา แก้วเทพ, 2558) ตามภาพ

ภาพที่ 1 กรอบการเขียนงานวิจัยเพื่อสังคม ดัดแปลงจากกาญจนา แก้วเทพ (2558)

จากภาพเป็นการแสดงกรอบการเขียนงานวิจัยเพื่อสังคม ตามลำดับคล้ายรายงานวิจัยทางวิชาการทั่วไป กล่าวคือ

Input แรก คล้ายบทที่ 1 กล่าวถึงที่มา ปัญหา ซึ่งผู้วิจัยควรพัฒนาโจทย์จากชุมชนตามสถานการณ์ที่เกิดขึ้นจริง

Input ต่อมา คล้ายบทที่ 2 เกี่ยวกับการทบทวนวรรณกรรม การวางกรอบแนวคิดที่นำมาศึกษาอย่างมีเชิงวิชาการหรือความรู้เชิงศาสตร์ที่เชี่ยวชาญ

Activities 1 คล้ายบทที่ 3 ระเบียบวิธีวิทยาการวิจัย ประชากร กลุ่มตัวอย่าง วิธีสุ่มกลุ่มตัวอย่าง การให้เหตุผลการออกแบบกิจกรรมเชิงวิชาการ วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล วิธีการวิเคราะห์ข้อมูล

Activities 2 คล้ายบทที่ 4 การวิเคราะห์และสังเคราะห์ผลการวิจัย

Outputs คล้ายบทที่ 5 เป็นการสรุป อภิปราย ข้อค้นพบที่ได้จากการวิจัย ซึ่งการวิจัยทั่วไปหยุดที่จุดนี้ ถือเป็นผลผลิตโดยตรง ที่ผลการวิจัยทำให้เกิดประโยชน์อะไรได้บ้าง หากมีการนำผลการวิจัยไปใช้จริง

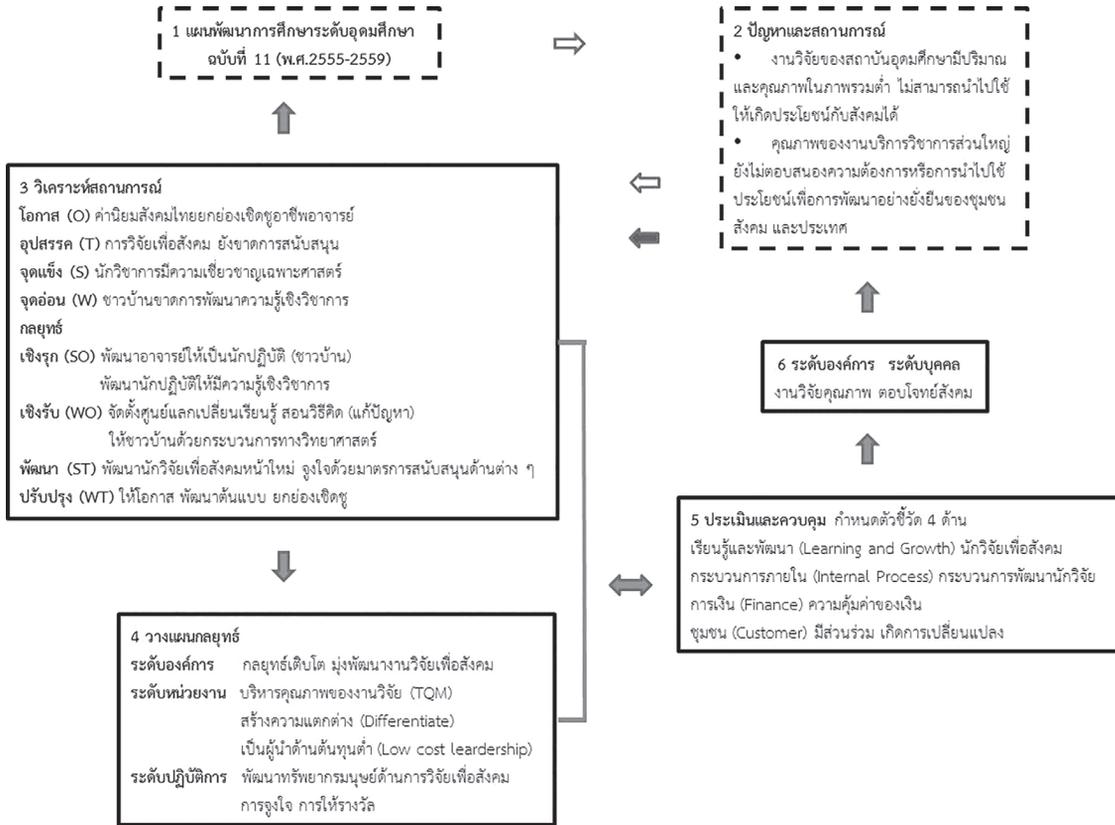
แต่งงานวิจัยเพื่อสังคม ทำขึ้นเพื่อรับใช้สังคม เพื่อตอบโจทย์ชุมชน แก้ปัญหาเฉพาะที่ เฉพาะถิ่น ดังนั้นในงานวิจัยวิชาการทั่วไปที่ถือว่าเสร็จสิ้นแล้วนั้น เป็นได้เพียงจุดเริ่มต้น หรือ Input รอบใหม่ที่นำข้อค้นพบมาทำต่อแล้วลงมือปฏิบัติตามคำตอบ เพื่อตรวจสอบยืนยันศาสตร์ที่ผู้วิจัยเชี่ยวชาญ (สุธีระ ประเสริฐสรรพ และสมพร อัครวิลาสินท์, 2548) สิ่งสำคัญของงานวิจัยเพื่อสังคม จึงเป็นการวัดผลลัพธ์ที่ได้จากการวิจัยร่วมกัน ดังนั้น แค่ 5 บทอย่างงานวิจัยทั่วไปอาจไม่เพียงพอต่อ

คำตอบเพื่อสร้างประโยชน์ ต้องมีผลลัพธ์ที่ได้ด้วย

Outcomes หรือการวัดผลลัพธ์ จึงเป็นส่วนของการวัดผลลัพธ์ของการนำผลงานวิจัยไปใช้ประโยชน์กับภาคส่วนต่างๆ อย่างเป็นรูปธรรม ที่ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงได้ ตั้งแต่ระดับบุคคลจนถึงระดับสังคม ซึ่งอาจมีการประเมินผลกระทบ เพื่อนำไปสู่การสร้างสรรค์ฐานการวิจัยเพื่อพัฒนาความรู้สู่โจทย์วิจัยที่สามารถตอบปัญหาเชิงลึกได้มากขึ้น ขณะเดียวกันมีการถอดบทเรียนเพื่อสร้างแนวทางสู่การพัฒนาองค์ความรู้ใหม่อย่างยั่งยืนและจับต้องได้ จุดเน้นของการวิจัยเพื่อสังคมจึงเป็นประโยชน์ที่ใช้ได้จริงเพื่อนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงอย่างยั่งยืน

ขั้นตอนที่ 7 การเปลี่ยนแปลงอย่างยั่งยืน

นักวิชาการที่ทำงานวิจัยเพื่อสังคมจะทราบดีว่า นอกจากจะต้องวัดผลกระทบของงานวิจัยที่สร้างการเปลี่ยนแปลงต่อจิตสำนึกของบุคคล กลุ่ม คณะกรรมการ แผนงาน กองทุน กิจกรรมต่อเนื่อง กติกาหรือกลไกของชุมชน สังคมอย่างยั่งยืนเป็นเป้าหมายสำคัญแล้ว งานวิจัยเพื่อสังคมยังมีคุณประโยชน์ต่อการพัฒนาการศึกษาตามแผนพัฒนาการศึกษาระดับอุดมศึกษา ฉบับที่ 11 (พ.ศ. 2555-2559) ที่มีปัญหาหลักคือ งานวิจัยของสถาบันส่วนใหญ่ในภาพรวมยังมีคุณภาพงานต่ำ เนื่องจากไม่สามารถตอบโจทย์หรือแก้ปัญหาสังคมได้ อย่างไรก็ตาม หากต้องการพัฒนางานวิจัยเพื่อประโยชน์ของการรับใช้สังคม ควรมีหลักการบริหารจัดการอย่างมีกลยุทธ์ ด้วยการวางแผนให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลสำหรับการพัฒนางานวิจัยเพื่อสังคมอย่างยั่งยืน

ภาพที่ 2 การจัดการงานวิจัยเพื่อสังคมเชิงกลยุทธ์

จากภาพแสดงแนวทางการจัดการ งานวิจัยเพื่อสังคมเชิงกลยุทธ์ ให้สอดคล้องกับแผนพัฒนาการศึกษาาระดับอุดมศึกษา โดยเฉพาะอย่างยิ่งเพื่อแก้ปัญหาจากสถานการณ์ที่กำลังเผชิญ เกี่ยวกับงานวิจัยที่ไม่สามารถนำมาใช้ให้เกิดประโยชน์กับการพัฒนาประเทศชาติได้ โดยใช้หลักการจัดการเชิงกลยุทธ์ วิเคราะห์สถานการณ์ด้วย SWOT จัดทำตาราง TOWS เพื่อให้ได้แนวทางกำหนดกลยุทธ์ แล้วนำมาวางแผนกลยุทธ์ทั้ง 3 ระดับให้สอดคล้องและสามารถทำได้ ขณะเดียวกันการวิเคราะห์จะถูกควบคุมด้วยตัวชี้วัด 4 ด้าน ตาม Balance Score Card และประเมินผลการนำกลยุทธ์ไปปฏิบัติ ให้เกิดการพัฒนาในระดับองค์การและระดับบุคคล สำหรับแก้ปัญหาความเปราะบางของงานวิจัย ให้การศึกษาระดับอุดมศึกษามีทิศทางและหลักการการพัฒนาที่เด่นชัดขึ้นด้วยการวิจัยเพื่อสังคม

บทสรุป

การเขียนบทความวิจัยสำหรับวารสารวิจัยเพื่อสังคมเป็นงานปลายน้ำทางวิชาการ เป็นการนำเสนอให้ผู้อื่นได้มีโอกาสได้รับรู้องค์ความรู้ที่เกิดขึ้น จะมีบางประเด็นที่แตกต่างจากการเขียนบทความวิจัยเชิงวิชาการทั่วไปบ้าง ซึ่งไม่ใช่เรื่องยากสำหรับนักวิจัย แต่สิ่งที่ท้าทายก่อนถึงปลายน้ำคือ งานต้นน้ำ และกลางน้ำที่ผู้วิจัยจะสามารถคิดโจทย์วิจัยร่วมกับชุมชนได้แหลมคมเพียงใด เพื่อให้เกิดกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันอย่างมีส่วนร่วม และเกิดการเปลี่ยนแปลงที่มีคุณค่าต่อสังคม

อย่างไรก็ตาม บทความเชิงวิชาการที่นำเสนอครั้งนี้ได้อธิบายระเบียบวิธีวิทยาการวิจัยที่จำเป็นสำหรับการเขียนบทความวิจัยเพื่อสังคม ซึ่งเป็นการสกัดความรู้จากประเด็นสำคัญของงานวิจัยฉบับเต็มอีกชั้นหนึ่ง อาจจุดประกายกับนักวิจัยเชิงวิชาการ ให้หันมาสร้างสรรค์

คุณค่าให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในสังคม ด้วยการทำวิจัย เพื่อสังคมให้สามารถใช้ประโยชน์จากองค์ความรู้ที่สกัดได้ทันที แทนที่จะนำเสนอต่อองค์ความรู้แบบรอวันนำมาใช้

นอกจากการเขียนบทความวิจัย สำหรับการวิจัย เพื่อสังคมตามกรอบ กพอ. ฉบับที่ 9 พ.ศ. 2556 7 ข้อหลัก (ปิยะวัต บุญ-หลง, สุदारัตน์ คำปลิว, สุธีระ ประเสริฐสรรพ, บวร ปภัสราทร, รัศมี ชูทรงเดช, กาญจนา แก้วเทพ, สุรพล วิรุฬห์รักษ์, สายันต์ ไพเราะญจิตร, ภาสกร อินทุมาร, ศุภร ชูทรงเดช และสมพร อิศวิลานนท์, 2558) ที่ได้ นำเสนอแล้วนั้น ยังมีสิ่งสำคัญที่นักวิจัยเพื่อสังคมควรมี คือ แบบอย่างที่ดี เพื่อเป็นแรงบันดาลใจที่จะมุ่งมั่นสร้าง ประโยชน์สุขเพื่อส่วนรวม และการเตรียมพร้อมทั้งกาย และใจเพื่อรับใช้สังคมด้วยแนวทางการปฏิบัติให้บรรลุผล ดังนี้

แบบอย่างที่ดี แบบอย่างที่จะสร้างแรงบันดาลใจ สำหรับการเป็นนักวิจัยเพื่อสังคมที่ดีที่สุดของคนไทย คือ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลปัจจุบัน กับหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ที่เป็นบทสรุปองค์ความรู้ ที่เกิดจากการพัฒนา เพื่อชาวบ้าน โดยชาวบ้าน และของชาวบ้าน ที่พระองค์ทรงมีกรอบคิดที่ทรงกลั่นจาก ประสบการณ์จริงของการมุ่งพัฒนาทั่วทุกพื้นที่ของประเทศ จากพระราชกรณียกิจและการดำเนินงานโครงการหลวง ด้วยหลักมัชฌิมาปฏิปทา ให้เกิดการเปลี่ยนแปลง ทั้งวิถีคิด วิถีปฏิบัติของชาวบ้าน เรื่องการดำเนินชีวิต ด้วยตนเอง ลดการพึ่งพิง ถือเป็นต้นแบบที่ดี ที่ชัดเจน เรื่องความเป็นส่วนรวมอย่างยิ่ง นักวิจัยเพื่อสังคมจึงควร ทำความเข้าใจและสามารถแยกแยะส่วนตนและส่วนรวมให้ได้เป็นเบื้องต้น ด้วยการทำลายส่วนตน เพื่อประโยชน์สุขที่ยิ่งใหญ่ คือ การสร้างสรรค์ส่วนรวม

(เพชรรัตน์ วิริยะสีบพงศ์, 2556)

แนวทางปฏิบัติให้บรรลุผล นอกจากแบบอย่างที่ดี สำหรับเป็นแรงบันดาลใจการสร้างสรรค์งานแล้ว นักวิจัย เพื่อสังคม ควรมีการเตรียมกายเตรียมใจให้พร้อมสำหรับการ ทำงานเพื่อสังคม ด้วยการนำแนวทางคำสอนของ พุทธศาสนาเป็นแนวปฏิบัติให้สามารถทำงานบรรลุผล คือ การละชั่ว ทำดี ทำจิตให้บริสุทธิ์ การรักษาศีลห้า อันเป็นศีลพื้นฐานเบื้องต้นของชาวพุทธ เพื่อความสงบสุข รมเย็นของการอยู่ร่วมกัน และหากนักวิจัยเพื่อสังคม จะมีการสร้างความเพียร ด้วยการฝึกปฏิบัติวิปัสสนากัมมัฏฐาน ตามหลักสติปัฏฐาน 4 จะทำให้เกิดความความตั้งมั่น ความแน่วแน่ ความมุ่งมั่น สำหรับการทำวิจัยเพื่อสังคม อย่างรู้แจ้งจนจบกระบวนการ ด้วยหลักการสร้างความ เข้าใจสิ่งทั้งปวงตามความเป็นจริง โดยไม่ถูกกิเลสครอบงำ 4 ระดับ คือ

กาย กายานุปัสสนาสติปัฏฐาน คือ การใช้สติตั้งมั่น ในการพิจารณากาย ฝึกเห็นตามจริง

เวทนา เวทนานุปัสสนาสติปัฏฐาน คือ การใช้สติ ตั้งมั่นในการพิจารณาเวทนา ฝึกความอดทน

จิต จิตตานุปัสสนาสติปัฏฐาน คือ การใช้สติตั้งมั่น ในการพิจารณาจิต ฝึกปล่อยวาง อนิจจัง

ธรรม ธรรมานุปัสสนาสติปัฏฐาน คือ การใช้สติตั้งมั่น ในการพิจารณาธรรม ฝึกละตัวตน อนัตตา

โดยรวมคือ เข้าไปรู้เห็นในสิ่งทั้งหลายตามความเป็นจริง ตามมุมมองของไตรลักษณ์หรือสามัญลักษณ์ โดยไม่มีความยึดติดด้วยอำนาจกิเลสทั้งปวง หากนักวิจัย เพื่อสังคมยึดหลักแบบอย่างที่ดี แนวทางปฏิบัติที่เหมาะสม ก็จะเป็นคนที่ได้ใช้ชีวิตอย่างคุ้มค่า ได้เหลือสิ่งที่เกิด ประโยชน์สุขต่อสังคมไว้เบื้องหลังการมีชีวิต

บรรณานุกรม

- กอบเกียรติ สระอุบล และพัลลภ พิริยะสุรวงศ์. (2557). สื่อการสอนช่วยลดภาระทางปัญญาสำหรับการศึกษาในยุคดิจิทัล. *วารสารปัญญาภิวัฒน์*, 6(1), 198-207.
- กาญจนา ทองท้าว. (2552). *ลีลาวิจัยไต่บ้าน ถอดบทเรียน ประสบการณ์ คนทำงานวิจัยเพื่อท้องถิ่น*. เชียงใหม่: หจก.วนิดาการพิมพ์ เชียงใหม่.
- นภลัย สุวรรณธาดา, ธิดา โมสิกรัตน์ และสุมาลี สังข์ศรี. (2553). *การเขียนผลงานวิชาการและบทความ*. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: ห้างหุ้นส่วนจำกัดภาพพิมพ์.
- ปิยะวัต บัญ-หลง, สุदारัตน์ คำปลิว, สุธีระ ประเสริฐสรรพ, บวร ปภัสราทร, รัศมี ชูทรงเดช, กาญจนา แก้วเทพ, สุรพล วิรุฬห์รักษ์, สายันต์ ไพรชาญจิตร, ภาสกร อินทุมาร, ศุภร ชูทรงเดช และสมพร อิศวิลานนท์. (2558). *หลักสูตร นักวิชาการเพื่อสังคม รุ่น 2 ส่วนที่ 2 การวิเคราะห์และสังเคราะห์ผลงานวิชาการเพื่อสังคม การเขียนบทความและการเผยแพร่ผลงานวิชาการเพื่อสังคมลักษณะอื่น, เอกสารประกอบคำบรรยายสถาบัน คลังสมอง*. 26-30 มกราคม 2558 ณ โรงแรมปทุมวันปริ้นเซล กรุงเทพฯ.
- เพชรรัตน์ วิริยะสีบงศ์. (2556). ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง: ความเป็นมาและความหมาย. *วารสารการจัดการธุรกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา*, 2(2), 80-81.
- แพททริค กิฟเวน-วิลสัน. (2555). สุทธิ ซโยดม แพล. มหาสติปัญญาสู่อุดม (ธรรมบรรยายฉบับย่อ) *ทางสู่ความหลุดพ้น*. เรียบเรียงจากธรรมบรรยายในหลักสูตรสติปัญญาของท่านอาจารย์โกเอ็นก้า. (พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพฯ: มูลนิธิส่งเสริมวิปัสสนากรรมฐานในพระสังฆราชูปถัมภ์.
- สิทธิ์ ชีรสรณ์. (2557). *เทคนิคการเขียนบทความวิชาการ*. (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ: บริษัทแอดคิฟ พรินท์ จำกัด.
- สุธีระ ประเสริฐสรรพ. (2548). *วิจัย...ยังมีอะไรที่ไม่รู้ (ว่าไม่รู้)*. กรุงเทพฯ: สำนักกองทุนสนับสนุนการวิจัย.
- อุทุมพร (ทองอุไทย) จามรमान. (2531). *การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณลักษณะ*. เล่มที่ 4. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์พันธ์.
- อุทุมพร (ทองอุไทย) จามรमान. (2545). *การเขียนโครงการวิจัย*. เล่มที่ 9. (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์พันธ์.
- อุทุมพร (ทองอุไทย) จามรमान. (2548). *การทำวิจัยทางสังคมศาสตร์: ปัญหาวิจัย วัตถุประสงค์การวิจัย สมมติฐาน การวิจัย และข้อเรื่อง เล่มที่ 29*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์พันธ์.
- เอนก ชิตเกษร และพรรณนุช ไชยปิ่นชนะ. (ม.ป.ป.). *การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (PAR = Participatory Action Research)*. สืบค้นเมื่อ 4 กุมภาพันธ์ 2558, จาก <http://business.payap.ac.th/ba-km/km%20การวิจัยปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม.pdf>
- Oknation. (2552). *ทางสายเอกใน “พุทธศาสนา” คือ การเจริญ “สติปัญญา ๔”*. สืบค้นเมื่อ 4 กุมภาพันธ์ 2558, จาก <http://www.oknation.net/blog/pierra/2009/03/14/entry-1>
- Whyte, W. F. (2556). มงคลเลิศ ตำนานินทร์ แพลและเรียบเรียง. *ระเบียบวิธีวิจัยสังคมจากประสบการณ์จริง Modern Methods in Social Research*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แมคกรอ-ฮิล.
- Fitzgerald, H. E. (2006). *Engaged Research*. Retrieved February 2, 2015, from http://ncsue.msu.edu/files/KU_EngagedResearch_hef_112906.pdf

Translated Thai References

- Bun Lung, P., Khamplev, S., Praseutsab, S., Boun, P., Chochongdech, R., Kaewthep, K., Virotrak, S., Phaichanchit, S., Inthumal, P., Chochongdech, S. & Issavilanon, S. (2015). Think Tank Institute's document. Social Scholar Program, second edition, part 2. *The analysis and synthesis of soical research*. Writing articles and publishing for social work and others between 26 and 30 January, 2558 at Pathunam Princess, Bangkok. [in Thai]
- Chamornmarn, U. (1988). *Qualitative Data Analysis*. volume 4. Bangkok: Funny Print. [in Thai]
- Chamornmarn, U. (2002). *Writing Research Planning*. volume 9. (3rd ed.). Bangkok: Funny Print. [in Thai]
- Chamornmarn, U. (2005). *The social science reserach : research problem, research purpose, research hypotheses, and topic*. volume 29. Bangkok: Funny Print. [in Thai]
- Chitkesornput, A. & Jaipinjana, P. (n.d.). *Participatory Action Research (PAR)*. Retrieved February 4, 2015, from <http://business.payap.ac.th/ba-km/km%20> [in Thai]
- Oknation. (2009). *The ultimate path in the "Buddhism" is to develop "Four Foundations of Mindfulness"*. Retrieved February 4, 2015, from <http://www.oknation.net/blog/pierra/2009/03/14/entry-1> [in Thai]
- Praseutphong, S. (2005). *Anything you don't know... research?.* Bangkok: Research Fund Institute (RFI). [in Thai]
- Saubon, K. & Piriawornng, P. (2014). *Teaching reduce the outstanding intellectual for education in the digital age*. *Panyapiwat Journal*, 6(1), 198-207. [in Thai]
- Sovanthada, N., Moksekarath, T. & Sangsee, S. (2010). *Writing paper and articles*. (2nd ed.). Bangkok: Print Partnership, Limited. [in Thai]
- Thisan, S. (2014). *Writing Academic Article Techniques*. (3rd ed.). Bangkok: Active Print Public Company Limited. [in Thai]
- Thornng Thour, K. (2009). *Independent Research on house style, lesson, experience and local research*. *Research Fund Institute (RFI): local research*. Chiang Mai: Vanida Printing House. [in Thai]
- Virayasueubphong, P. (2013). The Philosophy of Sufficiency Economy: History and Meaning. Sufficiency Economy Philosophy: Historical Background and Interpretation. *Journal of Business Management*. *Burapha University*, 2(2), 80-81. [in Thai]
- Wilson, P. G. (2012). Suthi Chha Yoo Dom translation: *Great Wisdom (Brift Dhamma Lecture), a great way to nirvana*. Compiled from religious lectures in the course of great wisdom by great teacher Koinka. (4th ed.). Bangkok: Mediatation Foundation. [in Thai]
- Whyte, W. F. (2013). Mongkonlert Darnthanin Compiled. *Experiences in Social Science Research Methodology, Modern Methods in Social Research*. Bangkok: Mcgraw-Hill. [in Thai]

Name and Surname: Petcharut Viriyasuebphong

Highest Education: Doctor of Philosophy (Business), Ramkhamhaeng University

University or Agency: Burapha University

Field of Expertise: Business Research Methodology, Strategic Management, Management Planning and Control Strategy, Sufficiency Living Culture, Small and Medium Enterprises, and Tourism

Address: 169 long-had bangsaen Rd., Chonburi 20131